

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 67/16

Λουξεμβούργο, 22 Ιουνίου 2016

Απόφαση στην υπόθεση C-557/14
Επιτροπή κατά Πορτογαλίας

Για την καθυστέρησή της να εφαρμόσει την οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, η Πορτογαλία υποχρεώνεται σε καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού 3 εκατομμυρίων ευρώ και χρηματικής ποινής 8 000 ευρώ ανά ημέρα καθυστέρησης

Το Δικαστήριο είχε ήδη διαπιστώσει για πρώτη φορά τη διάπραξη της παραβάσεως από την Πορτογαλία με απόφαση του 2009

Οδηγία της Ένωσης¹ αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος από τις αρνητικές επιπτώσεις της απορρίψεως των αστικών λυμάτων (οικιακά και βιομηχανικά λύματα). Η οδηγία αυτή προβλέπει μεταξύ άλλων ότι τα κράτη μέλη πρέπει να μεριμνούν ώστε όλοι οι οικισμοί με ισοδύναμο πληθυσμού² άνω του 15 000 να διαθέτουν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000 δίκτυα αποχέτευσης αστικών λυμάτων. Εξάλλου, τα αστικά λύματα των οικισμών αυτών πρέπει, πριν από την απόρριψή τους, να υποβάλλονται σε δευτεροβάθμια ή σε ισοδύναμη επεξεργασία³.

Εκτιμώντας ότι πολλοί πορτογαλικοί οικισμοί με ισοδύναμο πληθυσμού άνω του 15 000 δεν διέθεταν ούτε δίκτυα αποχέτευσης των αστικών λυμάτων ούτε συστήματα επεξεργασίας, το 2007 η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Πορτογαλίας. Με απόφαση της 7ης Μαΐου 2009⁴, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Πορτογαλία είχε παραβεί τις υποχρεώσεις της διότι 22 οικισμοί δεν διέθεταν ακόμη δίκτυα αποχέτευσης και/ή συστήματα επεξεργασίας των αστικών λυμάτων.

Εκτιμώντας ότι η Πορτογαλία δεν είχε εκτελέσει την απόφαση του 2009 ως προς 2 από τους 22 επίμαχους οικισμούς (ήτοι ως προς τους οικισμούς Vila Real de Santo António και Matosinhos), η Επιτροπή αποφάσισε το 2014 να ασκήσει νέα προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά της Πορτογαλίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να υποχρεώσει την Πορτογαλία να της καταβάλει χρηματική ποινή ύψους 20 196 ευρώ για κάθε ημέρα καθυστέρησης στην εκτέλεση της αποφάσεως του 2009 καθώς και κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 2 244 ευρώ για κάθε ημέρα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως του 2009 και της πλήρους εκτελέσεώς της.

Η Πορτογαλία υποστηρίζει γενικώς ότι η απόφαση του 2009 εκτελέσθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό. Όσον αφορά τον οικισμό Vila Real de Santo António, οι τελευταίες εργασίες ολοκληρώθηκαν στις 11 Απριλίου 2015. Ως προς τον οικισμό Matosinhos, η Πορτογαλία υποστηρίζει, αφενός, ότι η υφιστάμενη πρωτοβάθμια επεξεργασία αρκεί για να εγγυηθεί την ποιότητα των υδάτων και να αποσοβήσει τους κινδύνους για το περιβάλλον και για την υγεία του ανθρώπου και, αφετέρου, ότι, παρά το γεγονός ότι ελήφθησαν μέτρα συμμορφώσεως προς τις διατάξεις της οδηγίας, η κατασκευή του σταθμού επεξεργασίας εμποδίσθηκε από χρηματοδοτικές δυσχέρειες.

¹ Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135, σ. 40).

² «Μονάδα ισοδύναμου πληθυσμού» είναι μονάδα η οποία αντιστοιχεί στη ρύπανση που προκαλείται κατά μέσο όρο ημερησίως από ένα κάτοικο.

³ Κατά την οδηγία, «δευτεροβάθμια επεξεργασία» είναι η επεξεργασία των αστικών λυμάτων με μέθοδο που, κατά κανόνα, περιλαμβάνει βιολογική επεξεργασία με δευτεροβάθμια καθίζηση ή με άλλες μεθόδους διά των οποίων τηρούνται οι απαιτήσεις σχετικά με τις τιμές των βιοχημικών αναγκών σε οξυγόνο χωρίς νιτροποίηση, των χημικών αναγκών σε οξυγόνο και του συνόλου των αιωρούμενων στερεών.

⁴ Απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Μαΐου 2009, *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας* (C-530/07).

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Πορτογαλία παρέβη την υποχρέωσή της να εκτελέσει την απόφαση του 2009, στο μέτρο που, κατά τη λήξη της προθεσμίας την οποία είχε τάξει η Επιτροπή για την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής (21 Απριλίου 2014), οι δύο οικισμοί που αποτελούν αντικείμενο της διαδικασίας εξακολουθούσαν να μη διαθέτουν συστήματα επεξεργασίας των αστικών λυμάτων. Ειδικότερα, στις δύο αυτούς οικισμούς, οι αναγκαίες εργασίες δεν είχαν περατωθεί (οικισμός Vila Real de Santo António) ή δεν είχαν καν αρχίσει (οικισμός Matosinhos).

Προς διασφάλιση της πλήρους εκτελέσεως της αποφάσεως του 2009, το Δικαστήριο αποφασίζει να επιβάλει στην Πορτογαλία **χρηματικές κυρώσεις** έχουσες τη μορφή χρηματικής ποινής και κατ' αποκοπήν ποσού.

Σε ό,τι αφορά τη **χρηματική ποινή**, το Δικαστήριο κρίνει ότι η έλλειψη ή η ανεπάρκεια συστημάτων επεξεργασίας των αστικών λυμάτων είναι ικανές να βλάψουν το περιβάλλον και πρέπει να θεωρούνται ως ιδιαίτερος σοβαρός. Επιπλέον, η ιδιαίτερος μακρά διάρκεια της παραβάσεως εκτιμάται από το Δικαστήριο ως επιπλέον επιβαρυντική περίσταση. Ειδικότερα, βάσει των στοιχείων της Πορτογαλίας, η πλήρης εκτέλεση της αποφάσεως του 2009 δεν θα χωρήσει παρά το 2019, πράγμα που σημαίνει καθυστέρηση είκοσι σχεδόν ετών (η υποχρέωση να εξασφαλισθεί η συμμόρφωση της δευτεροβάθμιας επεξεργασίας των αστικών λυμάτων έπρεπε να είχε εκπληρωθεί μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2000). Πάντως, δεδομένου ότι, κατά την ημερομηνία της επ' ακροατηρίου συζητήσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, μόνο η κατάσταση του οικισμού Matosinhos δεν είχε ακόμη διευθετηθεί, η προκαλούμενη στο περιβάλλον βλάβη είναι λιγότερο σοβαρή από τη διαπιστωθείσα το 2009.

Για τους σκοπούς πάντοτε της επιμετρήσεως της χρηματικής ποινής, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η διάρκεια της προσαπτόμενης στην Πορτογαλία παραβάσεως είναι σημαντική, ήτοι επτά και πλέον έτη από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως του 2009. Τέλος, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τη μείωση της ικανότητας πληρωμής της Πορτογαλίας, δεδομένης της μεσολαβήσας μειώσεως του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της. Το Δικαστήριο επισημαίνει εξάλλου ότι η Πορτογαλία προβάλλει αδυναμία της, όσον αφορά τον οικισμό Matosinhos, να μειώσει την προκαλούμενη στο περιβάλλον επιβάρυνση. Για όλους τους ως άνω λόγους, το Δικαστήριο κρίνει ως πρόσφορη την επιβολή στην Πορτογαλία, από σήμερα και στο εξής, πάγιας χρηματικής ποινής ύψους 8 000 ευρώ ημερησίως μέχρι πλήρους εκτελέσεως της αποφάσεως της 7ης Μαΐου 2009.

Σε ό,τι αφορά την επιβολή υποχρεώσεως καταβολής **κατ' αποκοπήν ποσού**, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά της διαπιστωθείσας παραβάσεως καθώς και η συμπεριφορά του οικείου κράτους μέλους, το Δικαστήριο κρίνει ως πρόσφορη την επιβολή στην Πορτογαλία υποχρεώσεως καταβολής ποσού **3 εκατομμυρίων ευρώ**. Υπενθυμίζοντας ότι η **εκ μέρους της Πορτογαλίας παράβαση των υποχρεώσεων της σχετικά με την επεξεργασία των αστικών λυμάτων έχει ήδη διαπιστωθεί και με άλλες αποφάσεις**⁵, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι για να αποσοβηθεί αποτελεσματικώς η επανάληψη στο μέλλον αναλόγων παραβάσεων του δικαίου της Ένωσης απαιτείται η λήψη μέτρου αποτρεπτικού χαρακτήρα, όπως η επιβολή κατ' αποκοπήν ποσού. **Η εν λόγω καθ' υποτροπή παραβατική συμπεριφορά είναι κατά μείζονα λόγο επικριτέα καθόσον εκδηλώνεται σε τομέα στο πλαίσιο του οποίου οι επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον είναι ιδιαίτερος σοβαρές**. Το Δικαστήριο προσθέτει ότι η Πορτογαλία, μολονότι συνεργάστηκε συστηματικώς με τις υπηρεσίες της Επιτροπής, δεν τήρησε τα χρονοδιαγράμματα που η ίδια είχε καταρτίσει όσον αφορά την εγκατάσταση επεξεργασίας των αστικών λυμάτων του οικισμού Matosinhos, δεδομένου ότι η **απαραίτητη εγκατάσταση δεν θα λειτουργήσει παρά το 2019**.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως, στρεφόμενη κατά κράτους μέλους το οποίο παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να ασκηθεί από την Επιτροπή ή από άλλο κράτος μέλος. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο.

⁵ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Μαΐου 2008, *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας* ([C-233/07](#)), της 8ης Σεπτεμβρίου 2011, *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας* ([C-220/10](#)), και της 28ης Ιανουαρίου 2016, *Επιτροπή κατά Πορτογαλίας* ([C-398/14](#)).

Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων. Πάντως, σε περίπτωση μη ανακοινώσεως στην Επιτροπή των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, το Δικαστήριο μπορεί, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, να επιβάλει κυρώσεις με την πρώτη του απόφαση.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582